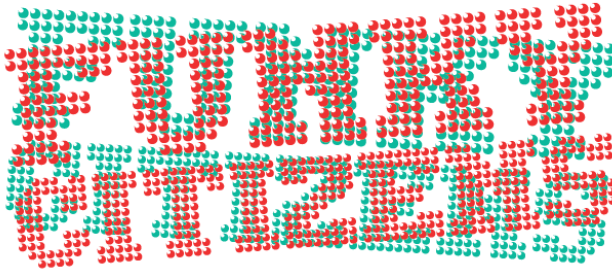

Alegeri în pandemie: Vot cu distanțare socială

DOCUMENT DE POZIȚIE

Autor: Alis Socea

PREAMBUL

Dată fiind incertitudinea generată de Covid-19, considerăm necesar ca discuțiile despre alegerile locale și parlamentare din acest an să fie cât mai aplicate pentru ca autoritățile competente să poată veni cu o serie de măsuri cât mai eficiente și care conferă un cadru sigur pentru ca cei mai mulți cetățeni să își poată exercita dreptul de vot. Având în vedere faptul că [alegerile locale](#) urmează a avea loc la sfârșitul lunii septembrie, discuțiile trebuie cu atât mai mult intensificate, fără a afecta nici fondul, nici substanța acestora.

Cu toate că discuțiile despre introducerea votului prin corespondență au un istoric mai vechi, fiind introdus pentru diaspora la alegerile parlamentare din 2016 și alegerile europarlamentare din 2019, considerăm necesar ca aceste discuții să se extindă pe scena politică și pentru alegerile locale și parlamentare din anul acesta, atât în ceea ce privește alegătorii din diaspora, cât și alegătorii aflați în interiorul țării.

Având în vedere faptul că a fost inițiat un [proiect de lege](#) ce privește extinderea votului prin corespondență, credem că discuțiile despre implementarea acestuia ar trebui intensificate la nivelul societății, pentru ca amendamentele aduse legilor deja existente să asigure suficient timp pentru pregătirea procedurilor, dar și pentru informarea alegătorilor, ținându-se cont și despre [recomandările europene](#) în materie de previzibilitatea legii. Chiar dacă schimbarea legislației cu câteva luni înainte poate fi justificată de situația excepțională cauzată de actuala pandemie, credem că acest lucru nu ar trebui să afecteze dreptul de a vota al cetățenilor și nici stabilitatea instituțională.

Pe lângă îngrijorările și recomandările cu specific național, am aruncat o privire și asupra modului în care au gestionat situația țările care au avut deja alegeri în perioada pandemiei.

BUNE PRACTICI DIN ALTE ȚĂRI

Franța

După ce a fost amânat de trei ori, cel de-al doilea tur al alegerilor municipale va avea loc pe 28 iunie 2020. În fața gradului de absenteism ridicat din primul tur (55,3%), un record istoric, și a crizei sanitare, guvernul francez a luat în calcul trei opțiuni pentru cel de-al doilea tur de alegeri: votul prin corespondență, votul pe internet și votul prin procură. Cel din urmă a fost singurul reținut de executiv, celelalte două fiind considerate prea costisitoare sau nesigure.

Votul prin procură presupune că, alegătorul care nu se poate deplasa la secția de vot poate desemna o altă persoană care să se prezinte la secția de vot și să voteze în locul lui. Procura se poate întocmi până în ziua precedentă scrutinului la o secție de poliție, la jandarmerie sau la tribunal. În cazul în care starea de sănătate nu permite deplasarea, alegătorul poate solicita deplasarea unui agent de poliție la domiciliu pentru a întocmi procura la domiciliu sau în centrul de îngrijire.

Cât privește campania electorală, începută pe 15 iunie, Franța va evita reuniunile extinse și va miza mai mult pe digital și rețelele sociale. Guvernul i-a încurajat pe candidați să trimită alegătorilor versiuni extinse ale programelor electorale, iar pentru orice contact interpersonal, masca chirurgicală și viziera sunt obligatorii.

În timpul scrutinului, regulile sanitare impuse vizează atât alegătorii, cât și membrii biroului electoral. Toate persoanele din secție vor sta la o distanță de minim un 1m de fiecare parte și vor purta măști, iar membrii biroului electoral vor primi și viziere de protecție. Alegătorul este singurul care își va atinge cartea de identitate și este încurajată folosirea pixului personal. În fiecare secție va fi pusă la dispoziția alegătorilor soluție hidroalcoolică la intrare și ieșire, și o sursă de apă pentru membrii biroului.

O atenție specială este purtată și asupra etapei de numărare a voturilor, unde sunt prevăzute măsuri suplimentare. Se recomandă implicarea unui număr cât mai mic de persoane și asigurarea transparenței prin transmiterea live, pe internet, astfel încât oricine să poată asista în siguranță la numărarea voturilor.

Germania

În ceea ce privește alegerile din timpul pandemiei desfășurate în Germania, ne putem referi la turul al doilea al alegerilor locale din Bavaria, care a avut loc la finalul lunii martie - spre deosebire de primul tur, din 15 martie, votul a avut loc exclusiv prin corespondență la scrutinul din 29 martie.

Pentru o scurtă istorie a votului prin corespondență în Germania, menționăm că acesta a fost introdus inițial în anul 1957, ca excepție de la votul direct, în cadrul alegerilor pentru Bundestag, cu scopul de a îmbunătăți participarea la vot. Deși au existat mereu îngrijorări legate de exprimarea voinței astfel, s-a considerat că beneficiile acestuia sunt net superioare riscurilor.

Începând cu 2008, când a fost ridicată restricția cu privire la nevoia unei justificări pentru a opta pentru votul prin corespondență, [numărul votanților a crescut constant](#), de la o cincime în 2009 la o treime în 2017 (alegeri parlamentare).

În cazul concret al alegerilor din martie 2020 din landul Bavaria, s-a decis ca toți cetățenii cu drept de vot, indiferent dacă în primul tur al alegerilor au votat sau nu prin corespondență, să primească la adresă un buletin de vot, plus plicul aferent pentru a-l trimite în siguranță după exprimarea opțiunii de vot, pe care îl puteau apoi trimite prin poștă (existând și câteva [cutii poștale speciale](#), care erau golite mai târziu decât cele obișnuite, permițând votul chiar și în weekendul alegerilor) sau înmâna personal la o adresă anume ([indicată pe plic](#)).

Pentru a veni în întâmpinarea unor probleme, precum documentele de votare care nu au fost primite, [autoritățile](#) au creat mecanisme speciale și canale dedicate de comunicare.

RECOMANDĂRILE NOASTRE

Viziunea despre votul prin corespondență în pandemie

Dat fiind contextul excepțional în care se vor desfășura alegerile de anul acesta, context în care sănătatea publică este un criteriu după care se modelează toate acțiunile pe care le întreprindem ca societate, considerăm că implementarea votului prin corespondență oferă alegătorului o opțiune sigură de exercitare a votului, în termeni de sănătate proprie, cât și publică.

Considerăm că votanții care se tem în mod rezonabil să se expună anumitor riscuri în ceea ce privește propria sănătate sau sănătatea celorlalți, merită să aibă la dispoziție măsuri sigure care să nu le afecteze exercitarea dreptului de a vota.

De asemenea, dată fiind experiența recentă a României cu privire la implementarea votului prin corespondență, considerăm că aceasta ar trebui privit ca o modalitate adiacentă de votare pe lângă modalitatea clasică în cazul căreia trebuie luate toate măsurile de diligență pentru a asigura calitatea acestuia.

În cele ce urmează, urmărim să atragem atenția asupra vulnerabilităților care pot apărea odată cu introducerea votului prin corespondență, privite prin prisma specificului situației sensibile create de pandemie.

Recomandări privind votul prin corespondență

1. Încredere și siguranță în modalitatea aleasă

Introducerea votului prin corespondență la nivel național duce la o extindere a procedurilor și a instituțiilor implicate, și, pentru a-l face eficient, e necesar ca alegătorul să cunoască, în timp util, parcursul votului său: începând de la atribuțiile Poștei Române, până la atribuțiile Biroului electoral pentru votul prin corespondență, în cazul în care se va înființa un astfel de birou, conform proiectului de lege.

Credem că transparența și incoruptibilitatea procesului trebuie avute în vedere în mod imperativ, mai ales dacă există reticente din partea alegătorilor cu privire la capacitatea unor instituții, precum Poșta Română, de a gestiona o astfel de situație, și nu numai.

În acest sens, considerăm că Poșta Română trebuie să fie direct implicată în discuțiile următoare și, de asemenea, să se ia toate măsurile necesare pentru ca alegătorii să-și exercite dreptul de vot fără a avea dubii cu privire la parcursul său.

Pentru ca procedurile să fie cât mai eficiente, e necesar ca Poșta Română să adopte modalități speciale pentru gestionarea situației.

Și [Comisia de la Venetia](#) a subliniat importanța creării unui sistem poștal care să înlăture dubiile legate de apariția fraudelor, recomandând astfel implementarea acestei modalități în țările în care serviciul poștal este sigur și de încredere, operând în mod corect și care să înlăture manipulările deliberate.

Transparentizarea și informarea corectă și eficientă a alegătorilor e cu atât mai importantă considerând faptul că parcursul în sine al votului prin corespondență poate fi văzut ca opac: atât cu privire la durata desfășurării, cât și cu privire la faptul că votul ajunge în diverse instituții, aflate în locuri diferite, lucru care îngreunează monitorizarea acestuia.

O măsură care ar merita regândită este adaptarea și introducerea unei modalități prin care observatorii pot fi integrați în acest parcurs, în cadrul diferitelor instituții care au abilități în domeniu, spre exemplu la pregătirea și expedierea materialelor de vot, precum și la primirea sau la desfacerea coletelor de vot. Transmiterea live a numărării voturilor poate fi o altă modalitate pentru a asigura transparența procedurii.

Extinderea prezenței observatorilor la vot poate fi o măsură binevenită mai ales că, în [actuala formă a legii](#) care reglementează votul prin corespondență persoanele acreditate pot asista doar la operațiunile efectuate de către biroul pentru votul prin corespondență și nu și în cadrul altor instituții incluse în acest proces.

2. Promovarea modalității de vot

Dat fiind faptul că prin proiectul de lege la care am făcut trimitere mai sus se dorește implementarea acestei modalități și la alegerile locale din toamna, considerăm necesar să se înceapă derularea unei campanii de promovare a acestei opțiuni cât mai curând posibil, atât în mediul online, cât și în presa clasică.

Promovarea acestei modalități în diferite medii este deosebit de importantă pentru o acoperire cât mai egală, atât în mediul rural, cât și în mediul urban, astfel încât egalitatea votului să nu fie afectată și să se determine o rată de participare selectivă a alegătorilor.

Considerăm important ca, în campaniile de promovare, să se răspundă tuturor îngrijorărilor pe care le au cetățenii, pornind de la respectarea datelor cu caracter personal, până la etapele și instituțiile implicate în cadrul organizării votului prin corespondență.

Măsuri suplimentare de informare sunt necesare pentru a răspunde și îngrijorărilor care vin de la instituțiile statului în ceea ce privește păstrea secretului votului. Astfel, o informare eficientă va trebui să includă și vulnerabilitățile care pot apărea, precum presiuni familiare, desecretizarea votului, tentative de cumpărare a votului.

3. Informarea alegătorilor în mod egal

Ținând cont că alegătorii care aleg votul prin corespondență votează cu o durată mai mare de timp înaintea zilei votării, în derularea campaniei electorale este necesar să se ia măsuri pentru ca toți cetățenii să aibă acces la aceleași informații, indiferent de modalitatea pe care o aleg, vot prin corespondență sau vot clasic, la urnă.

E necesar ca măsurile să ia în considerare distribuirea uniformă în timp a informațiilor, pentru ca votul să fie cât mai informat și în cunoștință de cauză pentru fiecare alegător.

Alegerea uneia dintre modalități nu trebuie să vină în detrimentul alegătorului și a dreptului său la informare.

RECOMANDĂRI GENERALE

1. Măsuri de igienizare

Pe lângă recomandările de mai sus, ne așteptăm ca instituțiile abilitate, sfătuite de autoritățile medicale, să ia toate măsurile necesare pentru ca alegerile să se desfășoare în condiții cât mai sigure, precum stabilirea unor măsuri clare de igienizare și aplicarea regulilor de distanțare socială. Pentru ca aceste măsuri să fie cât mai eficiente, e necesară și o informare constantă a alegătorilor cu privire la măsurile implementate.

Nu doar pentru alegători trebuie luate măsuri de igienizare și distanțare socială, ci acestea trebuie să privească și protecția membrilor biroului electoral.

În acest sens, considerăm important ca luarea acestor decizii să fie luate împreună cu autoritățile medicale care pot să vină în cunoștință de cauză cu un pachet de măsuri pentru a asigura siguranța tuturor persoanelor, atât a alegătorilor, cât și a membrilor biroului electoral.

Din punctul al sănătății publice, modele de bune practici există, precum [Coreea](#) care a organizat alegerile într-un mod foarte eficient fără a determina un nou val de îmbolnăviri.

2. Zilele de vot

O altă măsură care ar putea fi implementată este extinderea zilelor pe perioada cărora cetățenii să-și exercite dreptul de vot. În acest sens, recomandăm ca alegerile să aibă loc de-a lungul a trei zile (folosind precedentul

alegerilor prezidențiale 2019 în diaspora), tocmai pentru ca măsurile de distanțare socială să fie mai eficiente. De asemenea, se pot introduce și anumite intervale orare pentru categoriile cele mai vulnerabile, precum persoanele în vârstă

3. Secțiile de votare

Împreună cu extinderea zilelor de vot, considerăm ca fiind necesară și mărirea numărului de secții de votare în care se poate vota.

probleme: cum pot autoritățile să asigure alegătorii ca votarea o să se desfășoare în cele mai bune condiții sanitare și, de asemenea, cum pot ca aceste măsuri să deservească și școlilor care au nevoie să asigure elevilor condiții sanitare la fel de sigure pe parcursul anului școlar.

Credem că măsurile de igienizare care vor fi implementate în școli pot răspunde, în același timp, la două

4. Recomandări cu privire la membrii biroului electoral

Măsurile care vor fi luate de autoritățile abilitate cu privire la membrii biroului electoral trebuie să răspundă mai multor îngrijorări, precum: lipsa personalului care să fie dispus să participe în calitate

de membru în biroul electoral din cauza programului extins al zilelor de votare sau din rațiuni ce privesc sănătatea lor sau sănătatea publică; lipsa personalului pregătit pentru a asista aceste proceduri.